

Микитей А.С.

студентка,

Коледж Чернівецького національного університету

імені Юрія Федьковича

РОЛЬ НАСЕЛЕННЯ У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Чисельність населення є динамічним показником, який постійно змінюється під впливом різноманітних чинників. Насамперед зміни чисельності населення відбуваються за рахунок його природного руху – народжуваності та смертності. Визначення чисельності населення й особливості його динаміки має практичне значення для механізму взаємозв'язку економічних і демографічних процесів. Знання чисельності населення на певну дату чи період дає змогу оптимально збалансувати плани розвитку народного господарства.

Народжуваність як процес взаємодіє із смертністю, що утворює відтворення населення. Як демографічно-статистична категорія, народжуваність – це кількісний показник, що відображає загальне число новонароджених протягом певного періоду на конкретно визначеній території [1].

Для характеристики цього процесу був розроблений коефіцієнт народжуваності – демографічний показник відношення кількості народжених за рік на 1 тис. жителів до середньої чисельності всього населення.

Вимірюється в промілях (‰) і обчислюється за формулою:

$$n = \frac{N}{P} \times 100,$$

де N – число народжень за даний рік, P – середня чисельність населення за рік.

Сучасний рівень народжуваності в Україні оцінюється як украй низький, як за історичними мірками, так і у міжнародному контексті: і після семи останніх років, протягом яких народжуваність у країні підвищується, її показники залишаються одними із найнижчих на європейському просторі і тим більше у порівнянні з їх рівнями, що мали місце в Україні в осяжній історичній ретроспективі.

Народжуваність в Україні, станом на 2017 рік, дорівнює 10,3‰ (189-те місце у світі). 2012 року середній коефіцієнт народжуваності становив 11,4‰ (народжень на 1000 осіб). Народжуваність у сільській місцевості є традиційно вищою – 12,6‰ проти 10,9‰ у міських поселеннях. Найвищий коефіцієнт народжуваності спостерігається у західних областях – Рівненській (15,9‰), Закарпатській (15,1‰), Волинській (14,8‰). Найнижчий коефіцієнт народжуваності спостерігається у північних та східних областях: Чернігівській (9,4‰), Луганській (9,6‰), Сумській (9,7‰), Донецькій (9,8‰).

Показник смертності – демографічний показник відношення кількості смертей за рік на 1 тис. жителів до середньої чисельності всього населення і може використовуватися як для визначення повного числа смертей у певній країні, так і для певних груп, зокрема виділяють смертність немовлят або малюкову смертність, дитячу смертність, смертність дорослих, материнську смертність, смертність від певних хвороб та інші підгрупи [2].

Вимірюється в промілях (‰) і обчислюється за формулою

$$m = \frac{M}{P} \times 100,$$

де M – число смертей за даний рік; P – середня чисельність населення за рік.

Смертність в Україні 2017 року становила 14,4‰ (5-те місце у світі). Найвищі показники смертності характерні для північно-східних районів Чернігівської та Сумської областей, де найбільш виражений процес старіння населення і де коефіцієнт смертності перевищує 25 осіб на 1000. Смертність сільського населення перевищує смертність міського населення.

У 1991 році в Україні проживало 51,944 млн осіб, а станом на 1 січня 2018 – 42,386 млн осіб. Найбільше українців було у 1993-му році – 52,244 млн осіб. Саме на цій цифрі базувалася реклама одного із популярних телеканалів, яку й досі пам'ятають більшість українців.

Чисельність українців стабільно зменшується, народжуваність 2017 року становила 10,3‰ (189-те місце у світі), смертність – 14,4‰ (5-те місце у світі), природний приріст – -0,41% (220-те місце у світі) [3].

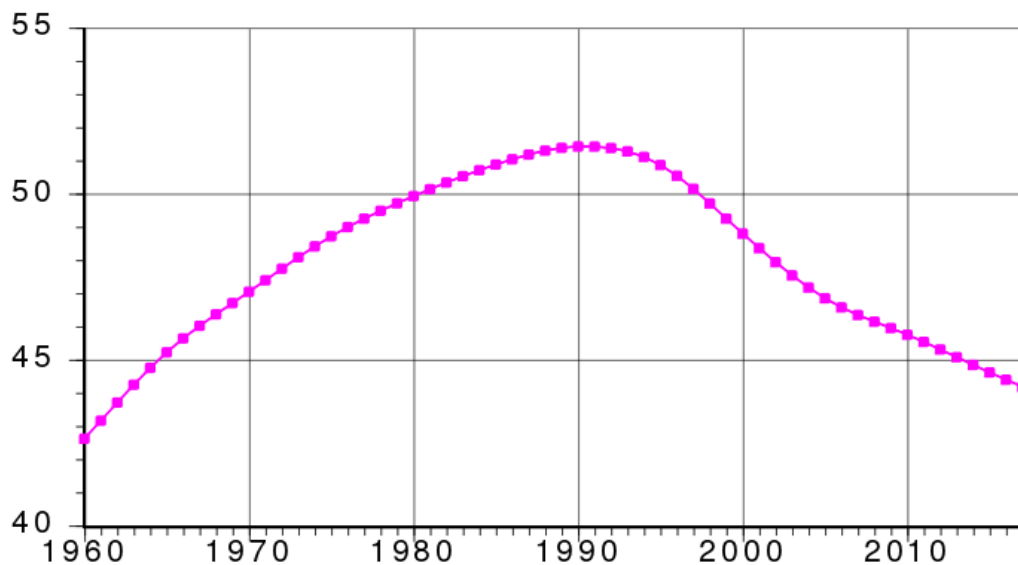

Рис. 1. Населення України

Джерело [4]

Населення разом з природними умовами і ресурсами та способом виробництва матеріальних благ є основою матеріального життя суспільства. Взаємодія людей за допомогою засобів виробництва, з одного боку, та предметів праці - з іншого, забезпечує матеріальний добробут людей, що проживають на певній території. Роль населення як основи суспільного виробництва полягає в тому, що воно виступає споживачем матеріальних благ і, тим самим, зумовлює розвиток насамперед тих галузей, які орієнтуються у своєму розміщенні на споживача. Розвиток економіки будь-якої країни можливий лише за наявності певної кількості її жителів, які здійснюють виробництво товарів і послуг, необхідних для їх життя. Це і є сутністю господарювання людей, без якого існування суспільства неможливе.

Як бачимо, населення і економіка складають єдине ціле: людські потреби викликають появу нових виробництв та послуг, а останні впливають на людей. Оскільки людина є основним творцем суспільного багатства, то чисельність населення, кваліфікації його працездатної частини є чинником, який обумовлює економічний розвиток.

Частина населення, яка зайнята в суспільному виробництві, є найбільш активною і головною продуктивною силою суспільства, що створює матеріальні цінності. Її роль – забезпечити потреби суспільства, підвищити життєвий рівень населення. Споживчий попит залежить від

чисельності населення, зміни його структури. Населення виступає одночасно і як споживач, і як виробник матеріальних благ і послуг. Населення не існує поза економікою, як і економіка не може функціонувати без населення.

Список використаних джерел:

1. Драган О.І. Демографія: [Електронний ресурс]: конспект лекцій для студентів / О.І. Драган., Т.І. Тертична. – К.: НУХТ, 2014. – 132 с.
2. Основи демографії: навчально-методичний посібник / укл. І.І. Шеремет. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2014. – 56 с.
3. Ukrstat.org – публікація документів Державної Служби Статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2018/ds/ds/ds2017.doc>
4. Ukrstat.org – публікація документів Державної Служби Статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2007/ds/nas_rik/nas_u/nas_rik_u.html